

GIBRIS

Ioan Slavici

BASME

IOAN SLAVICI

Basme

Editura HERRA
2009

CUPRINS

Zâna Zorilor.....	5
Ileana cea șireată.....	56
Florița din codru.....	70
Doi feți cu stea în frunte.....	97
Stan Bolovan.....	111
Păcală în satul lui.....	126
Petrea prostul.....	147
Limir-Împărat.....	181
Băiet sărac și horopsit.....	210
Doi frați buni.....	219
Rodul tainic.....	225
Negru-împărat.....	236
Nărodul curții.....	251

ZÂNA ZORILOR

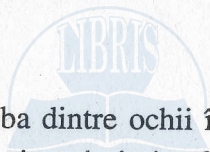
Poveste

A fost ce-a fost; dacă n-ar fi fost, nici nu s-ar povesti.

A fost odată un împărat, – un împărat, mare și puternic; împărăția lui era atât de mare, încât nici nu se știa unde se începe și unde se sfârșește.

Unii ziceau că ar fi fără de margini, iar alții spuneau că țin minte de a fi auzit din bătrâni că s-ar fi bătut odinioară împăratul cu vecinii săi, din care unii erau și mai mari, și mai puternici, iară alții mai mici și mai slabi decât dânsul.

Despre împăratul acesta a fost mers vorba cât e lumea și țara cum că cu ochiul cel de-a dreapta tot râde, iară cu cel de-a stânga tot lăcrămează neîncetat. În zadar se întrebă țara că oare ce lucru să fie acela, că ochii împăratului nu se pot împăca unul cu altul. Dacă mergeau voinicii la împăratul ca să-l întrebe, el zâmbea a râde și nu le zicea nimic. Așa rămase

vrajba dintre ochii împăratului o taină mare, despre care nu știa nimeni nimic afară de împăratul.

Crescură feciorii împăratului. Ce feciori! ce feciori! Trei feciori în țară ca trei luceferi pe cer! Florea, cel mai bătrân, era de un stângen de înalt, cu niște umeri, încât nu l-ai putea măsura cu patru palmi cruciș.

Cu totul alta e Costan: mic la statură, îndesat la făptură, cu brațul de bărbat, cu pumnul îndesat.

Al treilea și cel mai tânăr fecior al împăratului e Petru: înalt, dar subțire, mai mult fată decât fecior. Petru nu face multă vorbă: el râde și cântă, cântă și râde de dimineață până în seară.

Numai câteodată îl vede omul mai întunecat, dă cu mâna pletele în dreapta și în stânga de pe frunte, și atunci ți se pare că vezi pe un bătrân din sfatul împăratului.

— Măi Floreo, tu ești acuma mare; du-te și întreabă pe taica pentru ce-i plânge lui un ochi, iar altul râde pururea.

Așa zise Petru către frate-său Florea într-o bună dimineață. Dar Florea nu s-a dus; el știa încă de mic că împăratul se supăra dacă-l întreba cineva de astă treabă.

Tot așa o păți Petru și cu frate-său Costan.

— Nu cuteză nici unul; lasă c-oi cuteza eu, zise la urmă Petru.

Vorba fu zisă; lucrul fu gata. Petru merse ca să întrebe.

— Oarbă-ți fie mumă-ta! Ce treabă ai tu de aceea?! îi zise împăratul mânios și-i dete o palmă pe de-a dreapta și alta pe de-a stânga.

Petru se duse supărat și spuse fraților săi cum a pățit-o cu tatăl său.

De când a întrebat Petru de treaba ochilor se părea cum că ochiul cel din stânga plânge mai puțin, iară cel de-a dreapta râde mai mult.

Petru își întări inima și mai merse o dată la împăratul. „O palmă e o palmă și două-s două!“

Gândi și făcu.

O păți din nou, cum a mai pățit-o.

Ochiul cel din stânga lăcrăma acum numai din când în când, iară cel din dreapta se părea a fi înjunit cu zece ani.

„Dacă e treaba așa, gândi acum Petru, apoi știu cu ce-oi face. Atâta mă duc, atâta întreb, atâta rabd la pălmi, până ce nu vor râde amândoi ochii.“

A zis-o, a și făcut-o! Petru nu zicea nimic de două ori.

— Fătul meu, Petre! zise împăratul, acumă mai blând și râzând cu amândoi ochii. Eu văd cum că ție nu-ți iese grija din cap; ți-oi spune dar treaba cu ochii mei. Vezi, ochiul acesta râde de bucurie când văd că am așa trei feciori ca voi; iar celălalt plânge pentru că mă tem că voi nu veți fi în stare să împărțiți în pace și să apărați țara de vecinii cei vicleni. Dacă-mi veți aduce însă apă de la fântâna Zânei Zorilor, ca să mă spăl cu ea pe ochi, îmi vor râde amândoi ochii, căci voi ști că am feciori voinici, pe care mă pot răzema.

Așa zise împăratul. Petru-și luă pălăria de pe prispă și se duse să spună fraților săi ce-a auzit.

Feciorii împăratului se puseră la sfat și gătiră lucrul pe scurt, cum se cade între frații cei buni.

Florea, ca cel mai bătrân dintre cei trei, se duse în grajd, alese calul cel mai bun și mai frumos, puse șeaua pe el și apoi luă „ziua bună“ de la casă și masă.

— Mă duc, zise către frații săi, și dacă nu voi veni într-un an, o lună, o săptămână și o zi cu apa de la fântâna Zânei Zorilor, să vii tu, Costane, după mine.

Se duse.

Trei zile și trei nopți Florea nu mai stătu: calul zbură ca năluca peste munți și peste văi până ce n-ajunse la marginile împărăției.

Jur împrejur pe lângă împărăție era o prăpastie adâncă și peste această prăpastie o singură punte. La puntea asta mai stătu Florea o dată: să privească înapoi, apoi să ieie „ziua bună“ de la țară.

Ferească Dumnezeu și pe sufletul păgân de aceea ce văzu Florea acum, când era să plece mai departe. Un bălaur! dar bălaur cu trei capete, cu niște fețe grozave, cu-o falcă-n cer, cu un picior în pământ.

Florea nici nu mai așteptă ca bălaurul să-l scalde în văpaie, ci deturșă pînteni la cal și se duse ca și când nici n-ar fi fost aici.

Bă aurul suspină o dată și pieri fără urmă.

.....

Trecu o săptămână! Florea nu mai veni; trecură două; de Florea nu se mai auzea nimic. Trecu o lună; Costan începu a alege între cai. Când crăpară zorile după un an, o lună, o săp-

tămână și o zi, Costan se sui pe cal și își luă „ziua bună“ de la frate-său mai mic.

— Să vii și tu, dacă voi peri și eu, zise, și se duse cum s-a dus frate-său.

Bălaurul de la punte era acum mai înfricoșat, capetele lui erau mai îngrozitoare și fuga voinicului mai repede.

Nu se mai auzi de amândoi frații; Petru rămase singur.

— Mă duc și eu în urma fraților mei, zise el într-o zi către tatăl său.

— Apoi mergi cu Dumnezeu, îi zise împăratul, doară vei avea mai mult noroc decât frații tăi.

Și cel mai tânăr fecior al împăratului luă dară „ziua bună“ și porni către marginea împărăției.

Pe puntea cea mare stătea acum un bălaur și mai mare și mai grozav, cu fălcile și mai înfricoșate și mai deschise. Bălaurul avea acum nu trei, ci șapte capete.

Petru stătu în loc când văzu dihania asta înfricoșată.

— Feri din cale! strigă apoi. Bălaurul nu feri. Petru mai strigă o dată și încă de a trei și oară; după aceea se repezi la el cu sabia scoasă.

Îndată i se întunecă cerul de nu văzu altă decât foc! Foc în dreapta, foc în stânga, foc pe dinainte, foc pe dinapoi. Bălaurul arunca la foc din toate șapte capetele.

Calul începu a horcăni și a se arunca în două picioare încât voinicului nu putea să lupte cu sabia.

— Stăi! c-așa nu-i bine! zise el, și se coborî de pe cal. În mâna stângă calul, în mâna dreaptă sabia.